

הֲדַר HADAR
תורה · עבודה · חסד

י"ח כִּסְלֵו תשפ"ז 27–28 בנובמבר 2026

מָה בַּפָּרָשָׁה

- יעקב שולח מלאכים אל אחיו עֵשָׂו להודיע לו שהוא חוזר עם משפחתו אל ארץ כנען.
- המלאכים מודיעים ליעקב שעֵשָׂו בא לקראתו עם ארבע מאות אנשים. יעקב מפחד שעֵשָׂו יהרוג אותו ואת משפחתו. הוא מחלק את משפחתו לשני מחנות כדי להגן עליהם, מתפלל אל ה' ושולח מאות בהמות כמתנה לעֵשָׂו.
- מלאך נאבק עם יעקב ובסוף הלילה, הוא מברך את יעקב ששמו החדש יהיה ישראל.
- יעקב נפגע בחלק מהירך הנקרא גִּיד הַנָּשֶׁה. לכן גיד הנשה של בעלי חיים אסור באכילה.
- למחרת יעקב נערך עם משפחתו לפגוש את עשו. עשו רץ אל יעקב ומנשק אותו, ושניהם בוכים.
- דינה נחטפת ואחיה מצילים אותה. שמעון ולוי הורגים את כל מי שהיה קשור לחטיפה.
- רחל מתה בלידת בנה השני, בנימין, בדרך לבית לחם ונקברת שם.
- יצחק בן מאה ושמונים שנה במותו. עשו ויעקב קוברים אותו יחד.

מִדְרָשׁ

מדרשים הם סיפורים או רעיונות שעוזרים לנו להבין את התורה. הם מגיעים מתוך הקשבה טובה למילים של התורה ולדרך שבה הן נכתבות. כאן ננסה לגלות אילו רמזים המדרש מוצא במילים של התורה, ולחשוב יחד מה הוא רוצה ללמד אותנו.

המלאכים שיעקב שולח מודיעים לו שעֵשָׂו בא לקראתו עם ארבע מאות אנשים. התורה מספרת לנו איך יעקב מרגיש:

בראשית לב:ח

וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ

מדוע התורה משתמשת בשתי מילים שונות כדי לתאר את הפחד של יעקב?

בראשית רבה עו

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי עִילְאָי לֹא הִיא יִרְאָה לֹא הִיא צָרָה, אֶלָּא וַיִּירָא שֶׁלֹּא יַהֲרֹג, וַיֵּצֶר לוֹ שֶׁלֹּא יֵהָרֵג. אָמַר אִם הוּא מִתְגַּבֵּר עָלַי, הוֹרְגֵנִי, וְאִם אֲנִי מִתְגַּבֵּר עָלָיו, אֲנִי הוֹרְגוֹ.

- המחשבה שאנחנו יכולים להיפגע היא מחשבה מפחידה. אבל מה מפחיד באפשרות שנפגע באדם אחר?
- איך השימוש באלימות יכול להשפיע עלינו?
- איך מדרש זה רוצה שנחשוב על אלימות? מה לגבי מצבים שאין בהם ברירה (כמו הצורך של יעקב להגן על עצמו) – איך נכון להתנהג בהם?

כל הזכויות שמורות למכון הדה. ניתן להעתיק ולצלם למטרות לא מסחריות.

• שְׁאֵלוֹת הַשָּׁבוּעַ •

התשובות לשבע השאלות הראשונות נמצאות בעלייה התואמת בקריאת התורה. התשובות לשאלות 8-9 קשות יותר, ויכולות להימצא בכל מקום בפרשה. התשובה לשאלה 10 נמצאת בהפטרה.

עליות:
1) בראשית לב:ג-יב
2) לב:יג-כט
3) לב:ל-לג:ה
4) לג:ו-כ
5) לד:א-לה:יא
6) לה:יב-לו:יט
7) לו:כ-מג
הפטרה: עובדיה א:א-כא

בהבלחה!

1. לכמה מחנות חילק יעקב את משפחתו?
2. מה דרש יעקב מהמלאך (האיש)?
3. את מי העמיד יעקב אחרון בשורה כשמשפחתו פגשה את עֵשָׂו?
4. לָמָּה השווה יעקב את פני עֵשָׂו?
5. מי מתה במקום שנקרא אַלּוֹן בָּכוּת?
6. היכן נקברה רחל?
7. לאיזה מלך היה שם שהתחרז עם שם אביו?
8. יעקב אומר מילים שנשמעות דומות מאוד לאיבר שנפגע אצלו במאבק עם המלאך. מהן המילים?
9. כמה פעמים נודע ליעקב ששמו יהיה ישראל?
10. **מההפטרה:** כמה פעמים מופיע השם עֵשָׂו?

* חפשו את התשובות בעמוד 7

תוכן ועריכה: אפי אונטרמן, יצחק ברונשטיין, ג'רמי טאביק, איתן טוקה שושי לוקשין, ציביה פרנק ויגודה, חנה קופץ, וג'ייסון רוגוף. עיצוב: ג'ן קלור איור: רבקה צינמן.

• פֵּרוּשִׁים •

בראשית כב:ז

וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ׃

לְמָה התכוונו השליחים כשסיפרו ליעקב שעֵשָׂו בא אליו עם ארבע מאות איש?

הפֵּרוּשִׁים נותנים לכך הסברים שונים.

רבנו בחיי (ספרד, לפני 950 שנה)

וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ — מוּכָנִים לְמִלְחָמָה.

רשב"ם (צרפת, לפני 900 שנה)

הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ — לְכָבוֹדְךָ, זֶהוּ עִקַּר פְּשׁוּטוֹ.

וְכֵן: "גַּם הִנֵּה הוּא יֹצֵא לִקְרָאתֶךָ וְרָאֲךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ" (שמות ד:יד).

- האם תוכלו למצוא ראיות בסיפור לכל אחד מהפירושים? שימו לב לתגובתו של יעקב לדברי השליחים, וגם לְמָה שקורה בפועל כאשר יעקב ועֵשָׂו נפגשים. האם האירועים בסיפור מחזקים את דברי רבנו בחיי או את דברי רשב"ם?

• דַּקָּה שֶׁל דִּיוּן •

איך לשחק:

- הנה כמה טיעונים לפתיחת המשחק. התחלקו לשתי קבוצות והכינו מספר טיעונים.
- מומלץ להוסיף רעיונות חדשים לאלה שמובאים כאן.
- כל קבוצה תציג את עמדתה במשך שלושים שניות. הקבוצה המשכנעת ביותר תנצח!

נושא לדיון: כדאי שתמיד יהיו לנו כמה דרכים שונות לפתור בעיה.

מסכים

- אי אפשר לדעת איזה פתרון יעבוד הכי טוב, לכן כדאי להכין כמה תכניות.
- לא שמים את כל הביצים בסל אחד.

לא מסכימה

- לכל אחד נקודות חוזק וחולשה.
- עדיף לבחור בדרך שמתאימה ליכולות שלנו – ככה נצליח הכי טוב.

הֲלָכָה

גיד הנשה

אחרי שהמלאך (האיש) נאבק עם יעקב ופצע אותו התורה מלמדת אותנו:

בראשית לב:לג

עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה:

התורה לא מסבירה בדיוק איזה חלק מן החיה הוא גִּיד הַנָּשֶׁה, אבל לפי המסורת זה העצב שעובר לאורך אחורי הרגליים של החיה. היום מדענים קוראים לו "עֲצַב הַשֵּׁת".

כדי שבשר יהיה כשר, צריך לא רק לשחוט את החיה כראוי על ידי שחיטה כשרה, אלא גם להוציא ממנה את הַחֵלֶב (השומן האסור) ואת גִּיד הַנָּשֶׁה. תהליך ההוצאה נקרא נִקּוּר. זה תהליך מסובך שדורש הרבה תרגול ומומחיות.

הרמ"א (יורה דעה סה:ח) כותב שלא כדאי ללמוד נִקּוּר רק מתוך ספרים – חייבים לראות מומחה עושה את זה בפועל!

• בּוֹאוּ נְדַבֵּר עַל זֶה •

המדרש שלנו השבוע (עמ' 2) מציג את החשש של יעקב שמא יצטרך לפעול באלימות – גם אם זה להגנה עצמית. המדרש מעלה שאלה חשובה: מה התורה חושבת על אלימות?

אפשר למצוא כמה תשובות במשנה שעוסקת בשאלה מה מותר ומה אסור לשאת בשבת ברשות הרבים כאשר אין עירוב.

משנה מסכת שבת ו:ד

לֹא יֵצֵא הָאִישׁ לֹא בַּסַּיִף (=סכין), וְלֹא בַּקֶּשֶׁת, וְלֹא בַּתְּרִיס (=מגן), וְלֹא בָּאַלָּה, וְלֹא בָּרֹמַח (=בידון). וְאִם יָצָא, חַיָּב חַטָּאת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תַּכְשִׁיטִין הֵן לוֹ.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינָן אֶלָּא לִגְנַאי, שֶׁנֶּאֱמַר, "וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת, לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה" (ישעיהו ב:ד).

- לְמָה רבי אליעזר מתכוון כשהוא אומר שנשק הוא כמו תכשיט?
- התורה מתירה הגנה עצמית (תלמוד בבלי, סנהדרין עב ע"ב, על פי שמות כב:א), אבל החכמים עדיין אומרים שנשק הוא גנאי. האם לדעתכן שני הכללים האלה סותרים זה את זה?
- לפי הפסוק מישעיהו, בעתיד אנשים יהפכו את כלי המלחמה שלהם לכלי עבודה. מדינות יפסיקו להילחם זו בזו, ואף אחד כבר לא ילמד איך להילחם. כיצד אתם מבינים את תשובת החכמים לרבי אליעזר? ומה הפסוק אומר על העתיד שאליו אנו מקווים?

תשובות:

1. לשניים (לב:ז)
2. ברכה (לב:כו)
3. את רחל ואת יוסף (לג:ב)
4. פְּנֵי ה' (לג:י)
5. דבורה, מְנֻקָּת רבקה (לה:ח)
6. בבית לחם, בדרך לאפרת (לה:יט)
7. הדד בן בדד (לו:לה)
8. יעקב אומר למלאך: הגידה נא שמך (לב:כט) וזה נשמע דומה לגיד הנשה (לב:לב)
9. פעמיים! פעם אחת מהמלאך (לב:כח) ופעם נוספת מאלוקים (לה:י)
10. שש פעמים (א:ו, א:ח, א:ט, פעמיים בא:יח, א:יט)

• תְּפִלָּה •

בפרשת וישלח, ה' אומר ליעקב לשוב אל בֵּית אֵל ולבנות שם מזבח לה'. יעקב מכין את המשפחה שלו למסע ולמפגש עם ה', והוא אומר להם להחליף בגדים ולהתכונן: וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם (בראשית לה:ב).

אבן עזרא מסביר לנו איך הדבר הזה קשור גם למנהגי התפילה שלנו:

אבן עזרא (ספרד, לפני 900 שנה)

"וְהַחֲלִיפוּ שִׂמְלֹתֵיכֶם" - מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה נִלְמוֹד שֶׁחַיָּב כָּל יִשְׂרָאֵל, בַּאֲשֶׁר יֵלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל לְמָקוֹם קָבוּעַ, לִהְיוֹת גּוּפוֹ נָקִי וּמַלְבּוּשָׁיו נְקִיִּים.

נראה שמה שאדם לובש משפיע על הדרך בה הוא מתפלל.

- האם אתם מסכימים? האם אתם מרגישים שונה כשאתם מתפללים בבגדים נקיים ומיוחדים? ומה קורה אם אתן לובשות בגדים בלויים או מלוכלכים?

לרבא בר רב הונא היו אפילו גרביים מיוחדות לתפילה!

תלמוד בבלי מסכת שבת דף י עמוד א

רָבָא בַּר רַב הוּנָא רָמֵי פּוּזְמְקֵי וּמְצַלֵּי
(= היה לובש גרבים יקרות ומתפלל)

- מה נחשב ל"בגדים מיוחדים"? האם יש הבדל בין בגדים לתפילה ובין בגדים חגיגיים לאירועים אחרים? האם לכם יש בגדים מיוחדים שאתם לובשים במיוחד לתפילה?